

3.

1840

Hostouň

Středočeský kraj

Ves se rozkládá v mělké proláklíně Sulovického potoka v úrodné, rovinaté a bezlesé krajině mezi Prahou a Kladnem. V minulosti poměrně bohatá vesnice s historickým centrem tvořeným původně rozlehlou obdélnou návší je zřejmě výsledkem vrcholně středověké lokace. V průběhu historie byla návěs zaplněna domkařskou zástavbou, která se v 2. polovině 19. a na počátku 20. století postupně rozšířila i na jihozápad obce.

Nejstarším datem spojovaným s Hostouňí je rok 1294, kdy bylo jako její vlastník uváděno probošství svatovítské kapituly, probošt zde měl pravděpodobně tvrz se srubem. Od 14. století byl tento majetek rozdělen mezi tři dvory: dvůr probošství kapituly svatého Víta a dvůr zvaný Šafránov se nacházely přímo ve vsi a tzv. Nový dvůr (dnes v sousedním Pavlově) na jejím okraji. Podle dostupných záznamů byla Hostouň znovu zaměřena a vysazena v roce 1306. V té době zřejmě vznikla velkoryse rozvržená návěs, dnes ze tří stran obklopená liniemi usedlostí s trojstrannými dvory, která byla postupně zaplňována menší domkařskou zástavbou, takže v současnosti již její původní rozvržení není tolik čitelné a vesnice má několik centrálních prostorů.

Více panských dvorů skýtalo možnost obživy chudšímu obyvatelstvu, čeledínům, deputátníkům a posléze dělníkům, kteří si zde postupně budovali svá skromná obydlí. Domkařská zástavba se rozrůstala i během 19. a 20. století, kdy se ves ocitla v blízkosti poměrně významných průmyslových center Prahy, Kladna a Unhoště, kam po zprovoznění Pražsko-duckovské dráhy roku 1873 postupně začali obyvatelé Hostouňe dojíždět za prací. Od konce 19. století vznikalo v obci mnoho dělnických spolků a působila zde řada drobných řemeslníků. Menší domky tvořící později celou uličku se školou a synagogou si tu zbudovali židovští obyvatelé, jejichž přítomnost byla v Hostouňi zaznamenána od roku 1690.

Během 19. a na počátku 20. století procházely zásadními změnami bohaté selské usedlosti, které postupně získávaly svůj dnešní vzhled ovlivněný klasicismem a později historizujícími slohy. Klasicistní vzhled si dodnes částečně zachovala obytná budova čp. 107 postavená pravděpodobně na přelomu 18. a 19. století, přestože dnešní podoba jejího průčelí pochází z 20. až 30. let 20. století. Dům je štítově obrácen do návsi, kryje ho sedlová střecha s polovalbičkou a přesahem nad dvorní průčelí. **(obr. 1)**

Mnoho obytných staveb hostouňských usedlostí se během 19. a na počátku 20. století obrátilo do veřejného prostranství podélnými okapovými stranami. Vznikly tak poměrně velké stavby s valbovými střechami a bohatými historizujícími fasádami, které zdobily jemně modelované štukové suprafenestry, vegetabilní pásy a kartuše, jako například čp. 11 a 13. **(obr. 2)** Dodnes stojící domkařské stavby si z valné většiny zachovaly starší půdorysy, tak jak je zakreslily katastrální mapy z 1. poloviny 19. století. Platí to i o čp. 115 se zachovanou stříškou s polovalbičkou, výraznou korunní římsou a malými obdélnými okénky ve štítu. **(obr. 3)**

V Hostouňi nalezneme také hospodářské budovy z 1. poloviny 20. století postavené z vápenopískových cihel typických pro tuto oblast, například stodolu u čp. 102 s výraznými barevně odlišenými římsami a šambránami horizontálních okének. **(obr. 4)**

